

EMO İzmir Şubesi Mesleki Denetim Uygulamasının 40.Yılında-7 “2000’li Yıllarda”

Elk. Müh. Ahmet Becerik
ahmet.becerik@emo.org.tr

16-EMO’nun SMM Mevzuatını Geliştirme Çalışmaları:

Elektrik Mühendisliği SMM mesleğinin geliştirilmesi ve düzenlenmesinde, EMO’nun kurumsallaşmasında önemli bir öge olan Oda Yönetmelikleri, süreç içerisinde yaşanan sorunlar nedeni ile yapılan örgüt içi tartışmalarla Genel Kurullara taşınarak 90’lı yıllardan başlayarak 2000’li yıllar boyunca sıklıkla değişikliklere uğradı.

1997 yılına kadar yürürlükte bulunan EMO SMM Yönetmeliği çerçevesinde, başvuranlara tek bir SMM Belgesi verilmesini öngören düzenleme de, üniversitelerin yeni açılan elektrik ve/veya elektronik mühendisliği bölümlerini bitirenlerin belgelendirilme koşullarına ilişkin olarak **1 Ocak 1997** tarihinden itibaren değişiklik yapıldı. “Elektrik mühendisliği” lisans diploması dışında bir adlandırmayla mezun Oda üyelerinin elektrik SMM olarak çalışmak istemlerinde bulunanlarından ders/not durum (**Transcript**) belgesi istenilmesi uygulamasına geçildi.

1989 yılında yayımlanan TMMOB SMM Yönetmeliği’nin de esin kaynağı olan EMO SMM Yönetmeliğinin önemli bir özelliği, belge verilmesine yönelik

olarak diğer Odalardan ayrı olarak iki değişik belgenin veriliyor olmasıdır. Yıl sonuna kadar geçerli olmak üzere tüm hizmetleri kapsayan SMM Belgesi’nin yanı sıra müteahhitlik hizmetlerinin yapılması amacı ile kurulmuş firmalarda çalışan üyelerimize yönelik her hizmet için düzenlenen SMM Hizmet Belgesi ile bir farklılık oluşturulmaktadır. Diğer önemli özellik ise farklı uzmanlık alanlarına göre **Elektrik, Elektronik, Bilgisayar** ya da **Asansör SMM Belgesi** gibi belgeler veriliyordu.

18 Mart 2004 tarih ve 25406 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan EMO SMM Yönetmeliği’nde, yıl sonuna kadar geçerli SMM Belgesi alacak kişiler; kendi adına hizmet üretenler, ortaklarının tamamının ya da çoğunluk hisseslerinin TMMOB üyesi olan kuruluştaki ortak olarak hizmet üretenler, bu kuruluştaki ücretli çalışanlar gibi altı başlık altında kapsamlı olarak değerlendirildi.

EMO SMM Yönetmeliği, elektrik ve/veya elektronik, bilgisayar mühendisliği hizmetlerinin mesleki esaslarını denetlemeyi hedeflemiş olsa bile asansör hizmetlerinin bu yönetmelik tarafından denetimi örgütümüzce yeterli görülmeyle ayrıca **EMO**

Asansörlere Ait Mühendislik Hizmetleri Uygulama Esasları Yönetmeliği

hazırlandı ve 1 Ocak 1998 tarihinden başlayarak yürürlüğe girdi. EMO SMM Hizmetleri Yönetmeliği’nde ise, SMM Belgesi verilmiş elektrik mühendislerinin işletme ve bakım hizmetleri yapabilmeleri için **EMO Elektrik Yüksek Gerilim Tesisleri İşletme Sorumluluğu Yönetmeliği** hükümlerine uygun olarak alınmış belge zorunluluğu uygulaması getirildi ve ilgili yönetmelik 18 Mart 2004 tarih ve 25406 sayılı Resmi Gazete’de yayımlandı.

Öte yandan elektrik ve/veya elektronik mühendisi unvanı ile yüksek öğrenim bitirme belgesi alan Oda üyelerinin içinde SMM konusu da bulunan kimi çalışma alanlarında uzmanlık ayrımının yol açtığı uzmanlıklar arası anlaşmazlıkların yargı boyutu da olmak üzere on yıllık aşkın süre ile Oda gündeminde sürekli yer alması üzerine EMO, TMMOB Yasası’nın Oda’ya verdiği mesleki alanlarda düzenleme yapma yetkisini kullanarak kimi üyelerle kırılma noktasında sorun durumuna gelen mevcut uygulamaya son verildi. Yürütülen çalışma sürecinin sonunda günümüzde de uygulanan Elektrik SMM Belgesi’nin “**1Kv Altı Tesisler Elektrik SMM Belgesi**” ve “**1Kv Üstü Tesisler ve 1Kv Altı Tesisler Elektrik SMM Belgesi**” olarak iki farklı belge biçiminde düzenlenmesi görüşü benimsendi.

EMO örgütlülüğü içinde kimi tartışmalarla birlikte kabul gören eğilim 4 Kasım 2007 tarihli Oda Yönetim Kurulu kararı ile SMM Yönetmeliği’nde değişiklik olarak benimsenerek 8 Ocak 2009

“2000’li Yıllarda” İzmir ve çevre illerde mesleki denetim uygulamasını ve YGT işletme sorumluluğu mücadelesini etkin biçimde yürüten EMO İzmir Şubesi’nin 23.-24.-25.-26.-27.

Dönem (2000-2009) arasında görev alan Şube Yönetim Kurulu Üyeleri

Musa Çeçen

M.Macit Mutaf
Musa Çeçen
N.Sedat Gülşen
Seyhun Dalgıç
E.Sabri Aksüt
Mehmet Güzel
A.Cumhuriyet Alpaslan
Taner İriz
Özcan Uğurlu

Özgür Tamer
Mükremin Zülkadiroğlu
Oğuz Dikeneli
M.Emir Özger
Şemseddin Babadağ
Mehmet Şan
H.Avni Gündüz
Emine B. Karaçelebi
Mustafa Küçük

Hacer Şekerci
Aktan Temiz
Ulaş Birgör
Turgut Eryiğit
Meltem Yıldırım
Murat Yapıcı
Şebnem Seçkin Uğurlu

N. Sedat Gülşen

tarih ve 27104 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yasal süreç bitirildi.

17-EMO İzmir Şubesi'nin Mesleki Denetime Yönelik Kimi Çalışmaları (2000-2009):

Ülkemize ve mesleğimize ilişkin gelişmeler karşısında uzmanlık alanından yola çıkarak kamu ve üye çıkarlarının gözetildiği bir anlayışla çalışmalarını sürdüren EMO İzmir Şubesi 2000'li yılların başlangıcında Oda içinde mesleki denetime yönelik kimi ilkleri gerçekleştirdi.

Serbest çalışan üyelerimizin çalışma alanlarında başta TEDAŞ uygulamaları üzere Belediye ve EMO ilişkilerinde yaşadıkları sorunların belirlenmesi amacı ile şubemiz tarafından 8 Mayıs 2004 tarihinde Oda içinde bir ilk olan SMM Sorunları Forumu düzenlendi. Forumda dile getirilen bu tip çalışmaların diğer şubelerde yaygınlaştırılması ve Sempozyum vb etkinliklerin yapılmasına yönelik öneriler EMO örgütülüğü içinde destek buldu. Bu bağlamda Ankara (2005) ve Antalya (2007)'de SMM Sempozyumu, İzmir'de Ulusal Elektrik Tesisat Kongresi (2009) içinde YG tesislerinde işletme sorumluluğu ve mesleki denetim uygulamalarının Oda Örgütülüğü içinde tartışıldığı SMM Forumu gerçekleştirildi.

Şubemizin 80'li yıllarda başlattığı SMM üyelerimiz kriz ve yatırımsızlık ortamında kısmen koruyan YGT işletme sorumluluğu hizmetleri, 30 Kasım 2000 tarihinde yayımlanan Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği'nde tanımlanması ile daha kolay uygulanması beklenirken TEDAŞ Genel Müdürlüğü ve Gediz EDAŞ yetkililerinin birbiriyle

çelişkili, anlamsız genelgeleri, engelle-yici tavırlarıyla kimi tesislerde uygulanamaz bir duruma getirilmek istendi. EMO ve İzmir Şubesi'nin son on yılda bıkmadan sürdürdüğü çabaları ve hukuk mücadelesi ile uygulama 2009 yılında elektrik mühendisliği SMM mesleği lehine sonuçlandı.

MMO İzmir Şubesi ile birlikte yürütülen asansör yıllık denetimlerine ve ruhsat işlemlerine ilişkin çalışmalar belediyelerle yapılan protokollerle sürdürülürken EMO içinde kapsamlı bir Asansör Sempozyumu gerçekleştirilmesi bağlamında ilki 2006 yılında diğeri 2008 yılında iki kez etkinlik düzenlendi.

Öte yandan üyelerimizin bileşimi ve içinde buldukları sektörlerin sürekli gelişen teknolojilere sahip olması gibi temel nedenle zorunluluk durumuna gelen meslek içi eğitimin bir merkez tarafından eşgüdümünün sağlanması ve üyelere en yararlı olabilecek bir örgütlenme olarak bir sürekli eğitim merkezi modeli seçilerek oluşturulan MİSEM'e eğitici bağlamında en büyük destek Şubemiz tarafından verildi. Üyelerimize yönelik verilen çeşitli dalları içeren eğitimlerle (SMM, YGTİS, Topraklama vb) EMO İzmir Şubesi, Oda yapısı içinde örnek konumda bulunmaktadır.

18-Mesleki Denetim Üzerine Genel Değerlendirme:

Mesleki denetim kavramı Elektrik Mühendisleri Odası'nın çeşitli belgelerinde tanımlanmış olmasına karşın bütünüyle açıklığa kavuşmamış bir kavramdır. Bu yazıda, kavramın açıklığa kavuşturulmasına katkı sağlayacağını umduğum TMMOB,

EMO ve İzmir Şubesi'nde değişik tarihlerde konuya ilişkin yapılanlar ve yaşananlar bir araya getirilmeye çalışıldı. Yazı boyunca mesleki denetim her ne kadar genel bir çerçeve içinde ele alınmışsa da, elektrik mühendisliği SMM mesleğinin yapı alanındaki uygulamalarına ağırlık verilmiştir.

EMO'nun kırk yılı aşkın bir zaman diliminde geliştirerek sürdürdüğü mesleki denetimin kapsamı incelendiğinde;

(1) **meslektaşın denetimi:** mesleğin uygulanmasına ilişkin kural ve ilkelere uygunluğun, yapabilirliğin denetlenmesi (uzmanlık, yeterlilik, meslek içi eğitime katılım, etik vb) ile,

(2) **mesleki etkinliğin (faaliyet) denetimi:** elektrik mühendisliği hizmeti olarak ürünün (mühendislik tasarımı, etüd, fizibilite, rapor vb) ve uygulamanın (yapıma ilişkin sorumlulukların yerine getirilmesinin denetlenmesi) olarak gözlenmektedir.

Bunlara karşın, EMO'nun içinde elektrik mühendisliği mesleği ve uzmanlıkları ile ilgili ekonomik etkinlik alanlarındaki gelişmelerin izlenmesi, irdelenmesi, toplum yararına düzenlenmesi için öneriler geliştirilmesini ve olaya müdahale edilmesini, mesleki denetim kapsamı içinde değerlendiren görüşler de bulunmaktadır.

Bilindiği üzere diğer meslekler gibi elektrik mühendisliği mesleği de özel bir eğitim ve beceriler gerektiren bir konumdadır. Bu çerçevede de meslektaşlarımız, toplum tarafından bu alanlardaki etkinliklerin gerçekleştirilmesi için bir anlamda yetkilendirilmektedir. İnsan yaşamı günümüzde tekniğin sürekli olarak değiştirdiği bir ortamda geçmektedir. Elektrik mühendisleri değişen bu ortamın belirlenmesinde, kendi mesleki alanlarına ilişkin sorunların çözümünde en önemli öğelerden biridir. Buna karşın toplumun ya da bireylerin bu etkinlikleri anlaması, irdemesi ve bu etkinliklerin olabilecek zararlı sonuçlarına karşı kendilerini korumaları olanaklı değildir. Bu nedenlerle bu alanın başı boş bırakılması söz konusu bulunmamakta, toplum adına bir denetimin gerekliliği bu nedenle zorunlu olmaktadır.

Bu denetimin kim tarafından yapıla-

EMO İZMİR ŞUBESİ SMM ÜYE ÇİZELGESİ (2000-2010)

YILLAR	İZMİR		AYDIN		MANİSA		TOPLAM
	Elektrik	Asansör	Elektrik	Asansör	Elektrik	Asansör	
2000	210	53	34	4	33	2	336
2001	206	51	31	3	35	2	328
2002	203	27	23	3	29	3	288
2003	200	43	33	6	36	4	322
2004	202	35	39	3	41	4	324
2005	217	40	32	3	42	4	338
2006	213	43	51	4	39	3	359
2007	210	57	52	4	46	3	372
2008	211	44	45	4	55	4	363
2009	221	41	46	5	56	6	375

çağı ise, Anayasanın 135. maddesi ile 6235 sayılı yasanın “mesleği düzenleme” yetkisini TMMOB’ne vermiş olması göz önünde bulundurulduğunda, EMO’nın mesleki denetim alanındaki sorumluluğu ve yetkisi tartışılmaz konumdur. Bir denetim kuruluşundaki yapabilirlik dışında bulunması gereken asgari koşullar olan yansızlık ve kar amacı gütmeme ise, EMO örgütünün temel niteliklerindedir.

Elektrik mühendisliği etkinlik alanlarından hangilerinin denetleneceği sorusuna ise doğrudan toplum yararı kapsamında olanlar, toplumun güvenliği ile etkinlikler olarak yanıt vermek olanaklıdır. Bu durumda EMO açısından “denetleme olanağımız” olan etkinliklerin ön plana alınması gerekmektedir. Bunun kapsamı EMO’nın üyelerini yetkilendirdikleri alanlardır. Bu çerçevede verilmekte olan SMM Belgesi, TUS Belgesi, Proje Sicil Durum Belgesi, YGT İşletme Sorumluluğu, Topraklama Yetkilendirme vb belgelerde tanımlanmış etkinliklerin mesleki denetimin asgari kapsamı olduğu ortaya çıkmaktadır. Belge verilen konulardaki elektrik mühendisliği etkinlikleri ürün olarak proje, hizmet olarak da projenin gerçekleştirilmesinin denetlenmesi, yada yapı alanındaki adıyla TUS konularını kapsamaktadır.

EMO tarafından gerçekleştirilen “belge verme” işinin gerçek anlamda bir mesleki denetim işlevi olarak yerine getirilebilmesi, bu belgelerin verilme ve yenilenme koşulları arasına “mesleki yeterlilik kavramının” dahil edilmesiyle mümkündür.

Mühendislik eğitimi artık meslek yaşamı boyunca sürecek meslek içi eğitime olanak tanıyacak temel bilimsel eğitim olarak tanımlanmaktadır. Mühendislik hizmetlerinin yaşamın bütün alanlarına girmiş olması, hizmetlerin verildiği alanlardaki karmaşık mevzuat artık üniversiteden mezun olan bir mühendisin uzmanlaşmadan mesleki etkinliklerde bulunmasına olanak

tanınamaktadır. Bilindiği gibi kamu ya da özel bütün kuruluşlar mühendisleri en azından bir yönlendirme eğitimine tabi tutmaktadır. Serbest mühendislik etkinliklerinde bulunacak mühendislerin de ek bir meslek içi eğitime tabi tutulmaları ve etkinliklerine ancak bu eğitimden sonra başlamalarından daha doğal bir şey olamaz.

Mesleki yeterlilik ve yeterliliğin belgelendirilmesi konuları uzun bir zamandan beri EMO gündeminde bulunmaktadır. Bu konulardaki tartışmalar henüz sonuçlandırılmamıştır. Konunun işsiz elektrik/elektronik mühendislerinin konularına, eğitim eşitsizliğinin “belgelendirme” ile derinleşme tehlikesine, eğitimin akreditasyonuna ilişkin yönleri de tartışmalarda göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Elektrik mühendisliği etkinlik alanında mesleki yeterlilik kavramının yaşama geçirilmesi, mesleğimizin kamu yararına yerine getirilmesi için zorunlu bulunmasının yanında, bu uygulama mesleki denetimi etkinleştirerek topluma daha güvenilir ve daha kaliteli hizmet sağlamaya olanak tanıyacağı gibi, ek mesleki eğitimlerle eşitsizliği ve işsizliği çözmeye yeni ve önemli araçlar ortaya çıkaracaktır.

Ülkemizde mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin düzenlenmesi, yürürlükte bulunan 1938 yılında kabul edilen 3458 sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Yasa ile yapılmaktadır. Bu yasa özet olarak mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin verilmesini eğitim koşulluna bağlamaktadır. Öte yandan 2000’li yıllarda EMO’nın mesleki denetimini etkileyecek çok sayıda yasa yürürlüğe girmekte imar, yapı denetim vb yasalarda yapılmak istenenlere ilişkin tartışmalar sürdürülmekte ve kimi bakanlıklar tarafından yönetmelik değişiklikleri gerçekleştirilmektedir.

EMO’nın elektrik mühendisliği hizmetlerini nitelikli bir biçimde gerçekleştirilmesine yönelik olarak mesleki denetim yetkilerini yaygınlaştırma istemlerine, kimi merkezi ve yerel kamu

kuruluşları keyfi sayılabilecek tutumlarla, çoğu kez salt siyasal nedenlerle olumsuz karşı kararlar almaktan kaçınmamışlardır. Özellikle de küreselleşmenin bir sonucu olarak, kamusal denetimin yok edilip tam bir kuralsızlaştırma dalgasının egemen kılınmaya çalışıldığı günümüzde, EMO’nın mesleki denetim yetkilerini kullanmaları önüne ETKB tarafından yeni siyasal nitelikte engeller çıkarılmaktadır.

Sonuç olarak EMO’nın yıllardır dile getirdiği görüşlerin doğruluğu, ne yazık ki ülkemizde yaşanan değişik nedenli felaketler, elektrik kazaları ve yangınlarla kanıtlanmıştır. Bu konuda yaşananların yarattığı sorunun çözümü, elektrik mühendisliği uygulamalarının toplumun güvenliğine hizmet etmesini gerekli gören meslektaşlarımızın ve Oda’nın uzun yıllardır olduğu gibi bundan sonrada mesleki denetime sahip çıkmalarından geçmektedir.

EMO İzmir Şubesi SMM Komisyonu Üyeleri, İl, İlçe Temsilci ve Yardımcıları (2009)

SMM Komisyonu

- Ahmet Becerik
- Bülent Damar
- M.Emin Özger
- A. Levent Ünal
- Hasan Kıldış
- A.Fuat Özbay
- Bülent Uzunkuyu
- Taner İriz
- Serdar Özdemir
- Ali Fuat Aydın
- Murat Güler

İZMİR

Aliağa-Sadık Sofu/Murat Kuzumoğlu
Bergama-Nadir Gergin/Alı Bayram
Torbalı-Hüsamettin Güner/AlıTekir
Ödemiş-Çetin Kırsay/Mete Onbaşlı
Tire-Selahattin Başargan/Nejat Bozkurt

AYDIN

Haluk Demirci/Halil Yorgalı/Orhan Aslan
Nazilli-Mustafa Gürhan Şenbak/Mehmet Öztürk
Kuşadası-R.Fikret Özöver/Ergun Sakarya/Burak Nalbantoğlu
Söke-Mustafa Usluyüz/Tamer Dirmilli
Didim-Ö.Ercan Atasoy/Yakup Erkan

MANİSA

Cemal Akpınar/Cengiz Karacan/M.Zafer Önceyiz/Demirhan Gözaçan/M.Cem Kara
Akhisar-Oğuz Göknel/Abdullah Bodur
Alaşehir-Akif Çınar/Hüseyin Cahit Kılınç
Salihli-Azim Şahin/Teoman Abrak
Turgutlu-E.Aslan Keçecioglu/Raşit Yücel

Kaynakça:

EMO 38.-39.-40. Dönem Oda Genel Kurul Çalışma Raporları
 EMO İzmir Şubesi 23.-24.-25.-26.-27. Dönem Genel Kurul Çalışma Raporları
 Kaya Güvenç-Mesleki Denetim Üzerine Notlar-4. UTMK-İzmir